Katedra trestního práva

Posudek oponenta na rigorózní práci
Mgr. Michaly Šmahelové
„Zajištění účasti osob v trestním řízení"

Předložená rigorózní práce obsahuje 100 stran textu a je přehledně a logicky členěna do úvodu, pěti základních kapitol a závěru. Vnější úprava práce je velmi pěkná. Okruh použitých literárních a dalších pramenů je velmi obsáhlý a zahrnuje i několik zahraničních zdrojů. Po formální stránce nesporně splňuje předložená práce požadavky na ni kladené.

Autorka si za téma své práce zvolila problematiku sice nikoliv netradiční, avšak současně velmi náročnou a nezřídka i kontroverzní, protože se zde střetává zájem po dosažení účelu trestního řízení se zájmy na ochranu práv a svobod. Práce je nesporně náročná na analýzu pramenů i rovněž na vlastní zpracování, neboť autorka se záslužně neomezila pouze na zajištění osoby obviněné, ale svoji práci zaměřuje mnohem šířeji. Použité metody zpracování (zejména analyticko-syntetická metoda a metoda indukce a dedukce) zajisté odpovídají tématu i vytyčenému cíli. Vlastní rozbor zkoumané problematiky je určitě přínosný a aktuální.

Po stručném úvodu, ve kterém autorka charakterizuje cíl a zaměření své práce, se logicky nejprve poměrně velmi obsáhle věnuje zajištění obviněného. Kladně třeba hodnotit, že zvýšenou pozornost zde věnuje i relativně novému institutu zákazu vycestování do zahraničí. Výhrady, které vůči tomuto institutu vznáší, jsou rozhodně důvodné. Správně je rovněž upozorňováno na důvody, které vedly k zakotvení příkazu k zadržení do trestního řádu, a jehož absence bývala v praxi často kritizována. Formulace poslední věty § 75, resp. poslední věty § 76 odst. 4 tr. řádu, nejsou patrně šťastné, protože jejich doslovný výklad je v rozporu s tím, jak je v praxi tento postup interpretován. Oprávněně věnuje autorka velkou pozornost institut vazby, který představuje nejcitelnější zásah do svobody člověka. Výklad je velmi pečlivý a podrobný, opírá se o literární zdroje a o judikaturu, včetně nálezů Ústavního soudu. Názory, který autorka zastává k otázce posouzení „nezpůsobilé" snahy obviněného mařit vyšetřování z hlediska odůvodnění koluzní vazby, resp. názor na výklad pojmu „opakování trestné činnosti" z hlediska vazby předstižné, jsou patrně věcně správné. Plně pak třeba akceptovat stanovisko, že využívání obhajovacích oprávnění obviněným nelze za maření vyšetřování pokládat.

Samostatnou kapitolu věnuje autorka problematice zajištění účasti právnických osob na trestním řízení. Jedná se o problematiku velmi složitou, protože právnická osoba je fikcí a osoby za ni jednající mohou mít různý status. Složitost je pak umocňována „mlčením" zákona. Řešení, se kterými autorka přichází, jsou důvodná, byť by některá mohla být předmětem další diskuse, a to zejména proto, že zmocněnec (opatrovník) je zpravidla „odkázán" na součinnost fyzických osob tvořících osobní „náplň" právnické osoby.

Systematika práce je pak završena pojednáním o vazbě mladistvého. Positivem je, že i zde se autorka soustřeďuje na některé problémy, vyplývající zejména ze vztahu zák. č. 218/2003 Sb. k trestnímu řádu (délka koluzní vazby, možnost náhrady koluzní vazby, užití předběžných opatření aj.). Stanoviska autorky k těmto otázkám jsou zjevně správná a plně odůvodněná.

Za zvláště cennou lze pokládat kapitolu čtvrtou, věnovanou zajištěním dalších osob, jako jsou svědci, tlumočnici, znalci, státní zástupce a obhájce, protože těmto otázkám nebývá v literatuře věnován větší prostor.

Poslední kapitola práce je věnována podnětům de lege ferenda. Autorka zde zejména pečlivě hodnotí klady i nedostatky zvažovaného institutu tzv. pořádkového zajištění obviněného a svědků a komparuje jej se slovenskou úpravou tzv. zabezpečení svědka.

V závěru své práce autorka stručně leč výstižně shrnuje poznatky, ke kterým ve své práci dospěla, jakož i své názory a stanoviska k některým problémům spojeným se zkoumanými instituty.

Celkově lze předloženou práci hodnotit jako velmi kvalitní. Autorka prokázala, že se do náležité hloubky seznámila se zkoumanou problematikou, a to nejen pokud jde o právní úpravu a soudní rozhodovací praxi, ale rovněž pokud jde o její dosavadní literární zpracování a v neposlední řadě i pokud jde o aplikační problémy v praxi orgánů činných v trestním řízení. Kladem práce je pečlivost a svědomitost zpracování, výborná práce s literárními a dalšími prameny a zejména nesporná schopnost autorky získané poznatky utřídit, analyzovat a samostatným tvůrčím způsobem synteticky využít ve formulování vlastních úsudků a stanovisek. V neposlední řadě pak třeba vyzdvihnout velmi dobré formulační schopnosti autorky a literární kvalitu zpracování práce.

Předložená práce po formální i po obsahové stránce nesporně splňuje veškeré požadavky na ni kladené a je rozhodně zcela způsobilým podkladem pro její obhajobu.

Při obhajobě své práce by se autorka mohla vyjádřit k otázce, zda navrhované „zajištění" svědka pro účely jeho výslechu v řízení před soudem, které bude omezeno v řádu několika dnů, je praktické i v případech, kdy jeho aktuální pobyt není znám.

V Praze dne 11.5.2018

JUDr. Rudolf Vokoun, CSc.
oponent